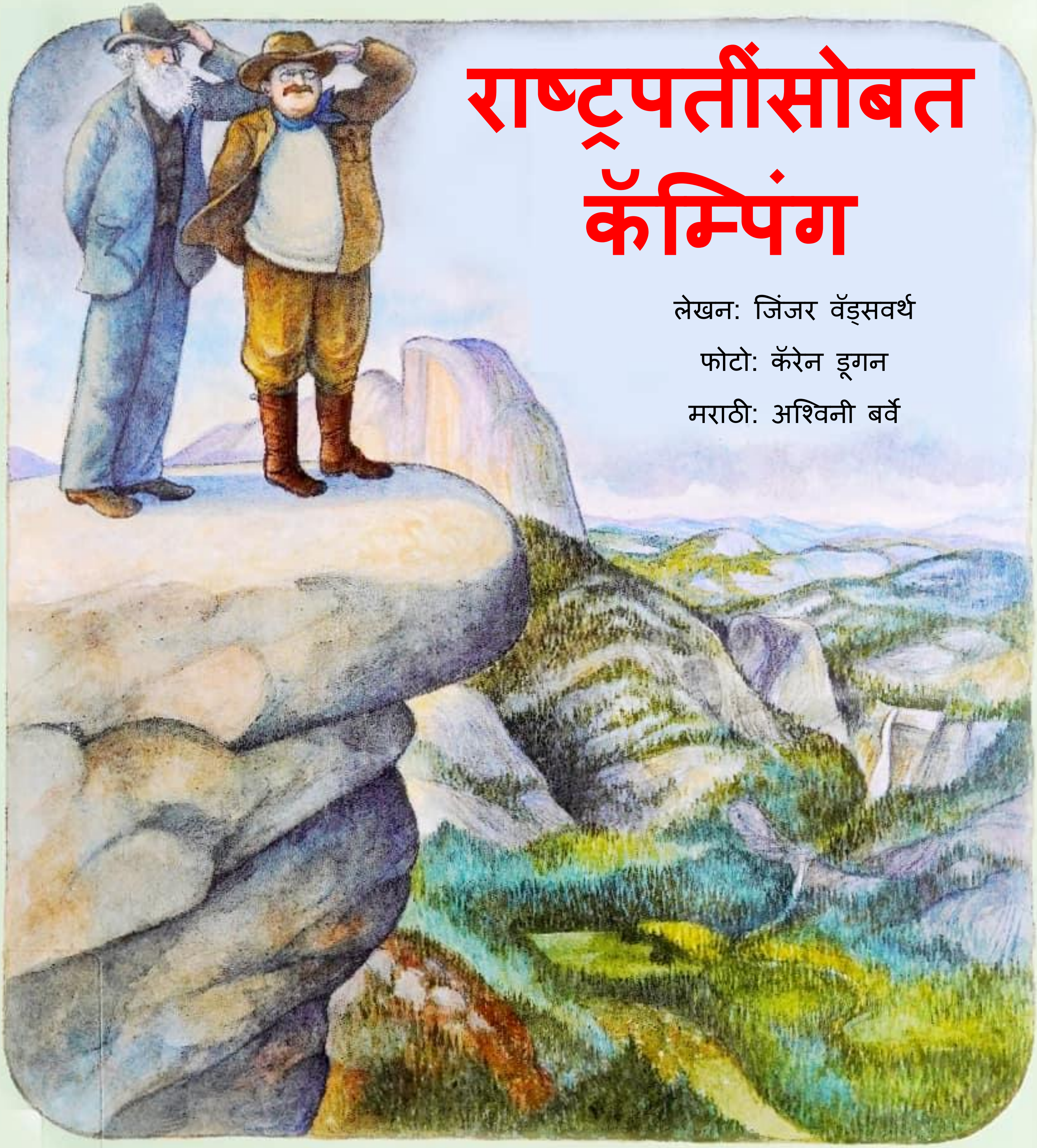
राष्ट्रपतींसोबत कॅम्पिंग

लेखन: जिंजर वॅड्सवर्थ

फोटो: कॅरेन डूगन

मराठी: अश्विनी बर्वे

एका अमेरिकन राष्ट्राध्यक्षाने कॅम्पिंगला जाण्याची कल्पना केली. आज हे अशक्य वाटते. पण मे १९०३ मध्ये, राष्ट्राध्यक्ष थिओडोर रुझवेल्ट यांनी जगप्रसिद्ध निसर्गशास्त्रज्ञ जॉन मुइर यांच्यासोबत कॅम्पिंगला जाण्यासाठी आपल्या सिक्रेट सर्व्हिसच्या अंगरक्षकांना, पत्रकारांना आणि मान्यवरांना दूर केले. त्या दोघांनी कॅलिफोर्नियाच्या योसेमाइट राष्ट्रीय उद्यानात तीन अद्भुत रात्री आणि चार दिवस घालवले. त्यांनी पक्षी, महाकाय सिक्वोया वृक्ष, हिमनद्या आणि भावी पिढ्यांसाठी नैसर्गिक प्रदेश जपण्याच्या महत्त्वावर चर्चा केली. ते चांदण्यांखाली झोपले, बाहेर शेकोटी पेटवली, घोडेस्वारी केली आणि त्या प्रदेशाच्या सौंदर्यात व वैशिष्ट्यपूर्णतेत मनसोक्त रमले. "ते अद्भुत होते!" राष्ट्राध्यक्ष रुझवेल्ट आपल्या शेवटच्या सकाळी मुइर यांचा निरोप घेताना म्हणाले. नवीन राष्ट्रीय उद्याने आणि स्मारकांसाठी जागा निश्चित करण्याचा आणि वाटप करण्याचा निर्णय रुझवेल्ट यांच्या अध्यक्षपदाचा एक आधारस्तंभ बनला, जो या कॅम्पिंग सहलीचा थेट परिणाम होता.

यापूर्वी योसेमाइट आणि मुइर यांच्यावर लिखाण केलेल्या लेखिका जिंजर वॅड्सवर्थ आणि चित्रकार कॅरेन डौगन यांनी या सत्य कथेवर सखोल संशोधन केले. त्यांनी मूळ कागदपत्रांचे परीक्षण केले आणि या विषयातील तज्ज्ञांसोबत जवळून काम केले. '*कॅम्पिंग विथ द प्रेसिडेंट' नावाचे हे पुस्तक,* योसेमाइट नॅशनल पार्क आणि त्यांच्या व्यक्तिमत्त्वांनी त्या दोघांवर कसा प्रभाव टाकला हे या पुस्तकात आहे.

राष्ट्रपतींसोबत कॅम्पिंग

राष्ट्रपतींसोबत कॅम्पिंग

लेखन: जिंजर वॅड्सवर्थ, चित्रे: कॅरेन डूगन

मराठी: अश्विनी बर्वे

मायिम काइम्स (१९०९-२०२०) यांच्या स्मृतीस.

- जे. डब्ल्यू.

माझी अद्भुत मैत्रीण डोरीन ओ'कॉनर हिला, जिने आपल्या विनोदबुद्धी आणि उत्साहाने माझ्या मनात इतिहासाविषयी प्रेम निर्माण केले.

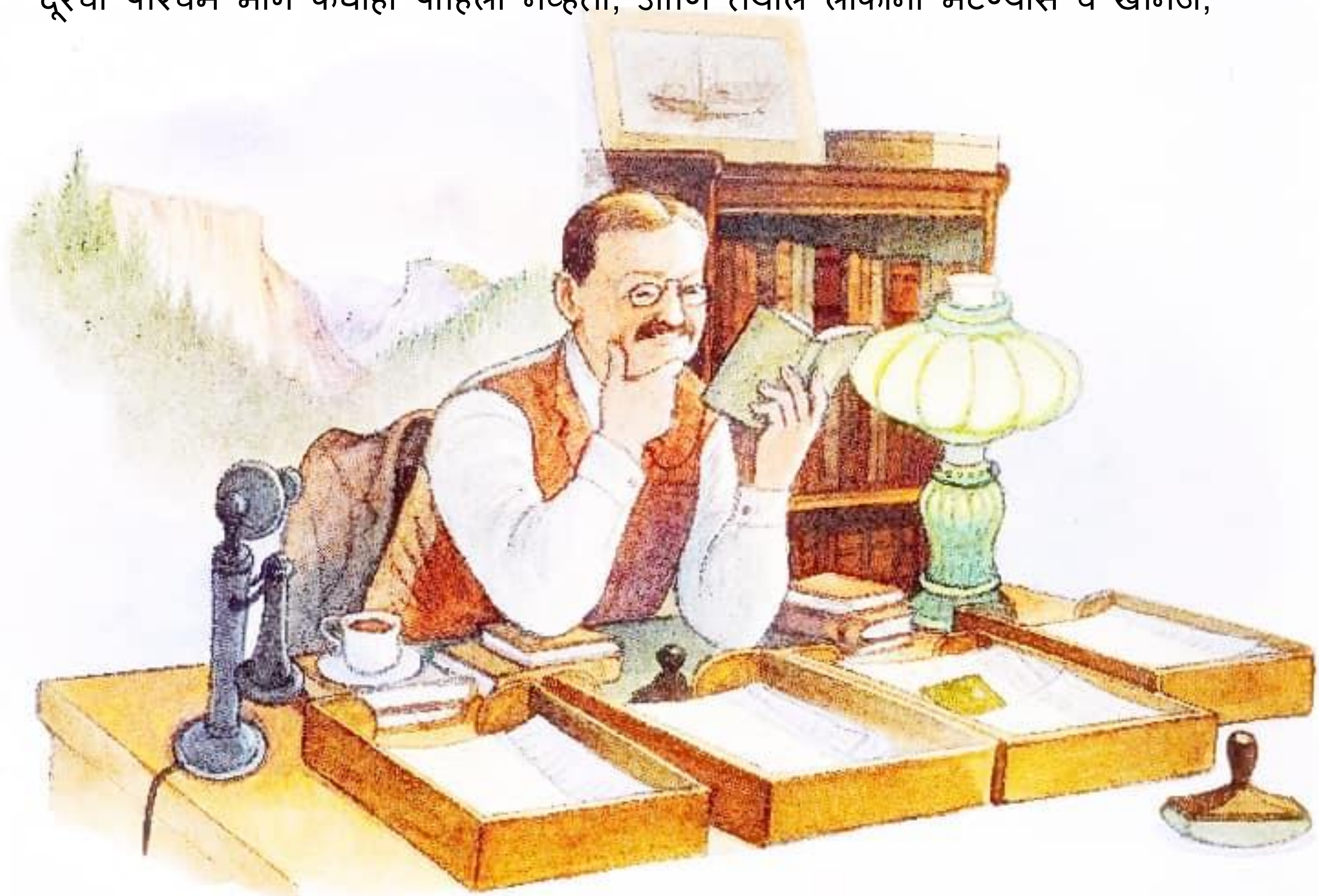
- के. डी.

अध्यक्ष थिओडोर रुझवेल्ट आपल्या आवडत्या घोड्यावर स्वार झाले आणि त्यांनी लगाम हलवला. ते आणि रेनॉन व्हाईट हाऊसच्या तबेल्याच्या दारातून वेगाने बाहेर पडले. आपल्या रोजच्या स्वारीसाठी ते थेट जंगलाच्या दिशेने दौडत निघाले. नेहमीप्रमाणेच, त्यांच्यामागे घोड्यांच्या टापांचा आवाज घुमत होता. अध्यक्षांनी याची खात्री केली होती की त्यांच्यासोबत राहण्यासाठी सिक्रेट सर्व्हिसला खूप वेगाने घोडेस्वारी करावी लागेल. अमेरिकेच्या सव्वीसाव्या अध्यक्षांना त्यांचे व्यस्त काम आवडत असे... फक्त एक गोष्ट वगळता. ज्याला ते 'कठीण जीवन' म्हणत, त्याची त्यांना आठवण येत होती. त्यांना पक्ष्यांसाठी शिट्टी वाजवत जंगलातून एकट्याने फिरायचे होते. त्यांना लाकडे तोडण्याची किंवा वन्य प्राण्यांची शिकार करण्याची तीव्र इच्छा होती.बहुतेक रात्री, ते वाचनासाठी वेळ काढत असत. त्यांची काही आवडती पुस्तके निसर्गावर आधारित होती.व्हाईट हाऊसमध्ये एका संध्याकाळी, अध्यक्षांनी जॉन मुइर यांचे नवीन पुस्तक, 'अवर नॅशनल पार्क्स' वाचून पूर्ण केले. लेखकाने कॅलिफोर्नियाच्या योसेमाइट नॅशनल पार्कचे केलेले वर्णन अध्यक्षांना खूप आवडले. योसेमाइट व्हॅलीला वेढलेल्या तीन हजार फूट उंच भिंतींची कल्पना करण्याचा त्यांनी प्रयत्न केला. सर्व धबधब्यांव्यतिरिक्त, तिथे इमारतींपेक्षाही मोठे ग्रॅनाइटचे खडक होते, ज्यांना हाफ डोम आणि नॉर्थ डोम अशी नावे होती. दूरवरची पर्वतांची शिखरे दहा हजार फुटांपेक्षा जास्त उंच आकाशात झेपावली होती.

म्युरच्या निसर्गावरील निबंधांवरून भूमी संवर्धनाबद्दल ठाम मतं असलेल्या त्या माणसाचं स्पष्ट चित्र दिसत होतं. रुझवेल्ट यांना उत्साही चर्चा आवडत असत. देशातील संवर्धनावरील सर्वात प्रसिद्ध तज्ञाशी बोलणं आणि योसेमाइटला भेट देणं रोमांचक ठरणार होतं.पण ते असं का करू शकत नव्हते? ते संपूर्ण अमेरिकेचे राष्ट्राध्यक्ष होते, नाही का?राष्ट्राध्यक्षांनी आपला पेन उचलले इतक्या वेगाने लिहीत होते की त्यांचा चष्मा नाकाच्या टोकापर्यंत नाचत होता.

प्रिय म्युर, मी पश्चिमेकडे येत आहे. मला फक्त तुझ्यासोबतच कॅम्पिंगला जायचं आहे, दुसऱ्या कोणासोबत नाही....आपल्या पत्रात त्यांनी स्पष्ट केले की, १९०३ च्या वसंत ऋतूत माहिती गोळा करण्यासाठी एक दौरा करायचं त्यांनी आधीच ठरवलं होतं. रुझवेल्ट यांनी दूरचा पश्चिम भाग कधीही पाहिला नव्हता, आणि तेथील लोकांना भेटण्यास व खनिजे,

झाडे आणि पाणी यांसारख्या नैसर्गिक संसाधनांबद्दल जाणून घेण्यास ते उत्सुक होते. या भेटीमुळे राष्ट्राध्यक्षांना भविष्यात त्या प्रदेशाबद्दल अधिक चांगले निर्णय घेण्यास मदत होणार होती.रुझवेल्ट यांनी म्युरला लिहिले की ते सर्वप्रथम येलोस्टोन राष्ट्रीय उद्यानाला भेट देतील. ग्रँड कॅनियन आणि ॲरिझोना पाहिल्यानंतर, ते रेल्वेने कॅलिफोर्नियाला येणार होते. आपल्या दौऱ्याचा समारोप करण्यासाठी, राष्ट्राध्यक्षांनी मुइर यांना योसेमाइट परिसरातून मार्गदर्शन करण्यास सांगितले. कॅम्पिंग करताना आणि मान्यवरांना टाळून, ते एकमेकांशी बोलू शकले..

राष्ट्रपतींनी पेन उचलले आणि इतक्या वेगाने लिहायला सुरुवात केली की त्यांचा चष्मा नाकावरून खाली घसरून नाचू लागला.

प्रिय श्री. मुइर,

मी पश्चिमेकडे येत आहे. मला तुझ्यासोबत अशा कॅम्पिंग ट्रिपला जायचं आहे, जशी इतर कोणासोबतही झाली नसेल..."

आपल्या पत्रात राष्ट्राध्यक्षांनी स्पष्ट केले होते की, १९०३ च्या वसंत ऋतूमध्ये ते वस्तुस्थिती जाणून घेण्यासाठी दौरा करणार होते. खरे तर, रुझवेल्ट यांनी सुदूर पश्चिम कधीही पाहिले नव्हते. त्यांना तेथील लोकांना भेटायचे होते आणि खनिजे, वनस्पती व जलस्रोत यांसारख्या नैसर्गिक संसाधनांविषयी जाणून घ्यायचे होते. त्यांचा विश्वास होता की या दौऱ्यामुळे त्यांना त्या प्रदेशाच्या भविष्याबद्दल अधिक चांगले निर्णय घेता येतील.

अध्यक्षांनी म्युर यांना सांगितले की ते प्रथम येलोस्टोन नॅशनल पार्कला, त्यानंतर ग्रँड कॅनियन आणि ॲरिझोनाला भेट देतील आणि मग ट्रेनने कॅलिफोर्नियाला जातील. त्यांनी म्युर यांना सांगितले की त्यांना त्यांच्या मार्गदर्शनाखाली योसेमाइट पाहायचे आहे. या काळात ते मान्यवरांना टाळतील, जेणेकरून त्यांना म्युर यांच्याशी संवाद साधण्याची संधी मिळेल.

लिफाफ्यावर आपला अधिकृत शिक्का लावताना राष्ट्राध्यक्ष हसले. कॅम्पिंगची कल्पना त्यांना खूपच छान वाटली! त्यांना विशेषतः कॅलिफोर्नियातील महाकाय सिक्वोयाची झाडे, जी जगातील सर्वात मोठी सजीव आहेत, पाहायची होती. योसेमिटीच्या रानोमाळात पूर्ण चार दिवस! राष्ट्राध्यक्षांना उत्साहाने चक्करच येत होती.

आता त्याला पश्चिमेकडील प्रवासासाठी योग्य कपड्यांची व्यवस्था करायची होती.

काही महिन्यांनंतर, राष्ट्राध्यक्षांची विशेष रेल्वेगाडी कॅलिफोर्नियामधून दक्षिणेकडे, किनारपट्टीवरील ओकलंडपासून रेल्वेमार्गाच्या शेवटच्या टोकापर्यंत, म्हणजेच रेमंड नावाच्या एका लहान शहरापर्यंत वेगाने धावत होती.

"तुम्हाला भेटून आनंद झाला," असे म्हणत अध्यक्ष थिओडोर रुझवेल्ट यांनी मुइर यांच्याशी हस्तांदोलन केले.

लवकरच, रुझवेल्ट, म्युर आणि राष्ट्राध्यक्षांच्या ताफ्याला सिएरा नेवाडा पर्वतरांगांच्या पायथ्याशी तीस मैल दूर नेण्यात आले. ते विशाल मारिपोसा वृक्षांच्या एका वनराईत, जगातील सर्वात जुने आणि सर्वात मोठे सिक्वोया वृक्ष असलेल्या 'ग्रिझली जायंट'च्या समोर उभे होते. कॅलिफोर्नियाचे गव्हर्नर जॉर्ज पारडी यांच्यासह मान्यवर म्युर आणि रुझवेल्ट यांच्या शेजारी उभे होते. त्यांनी छायाचित्रांसाठी पोझ दिली. धप! कॅमेऱ्यांच्या फ्लॅशलाइटने क्षणभर त्यांचे डोळे दिपले.

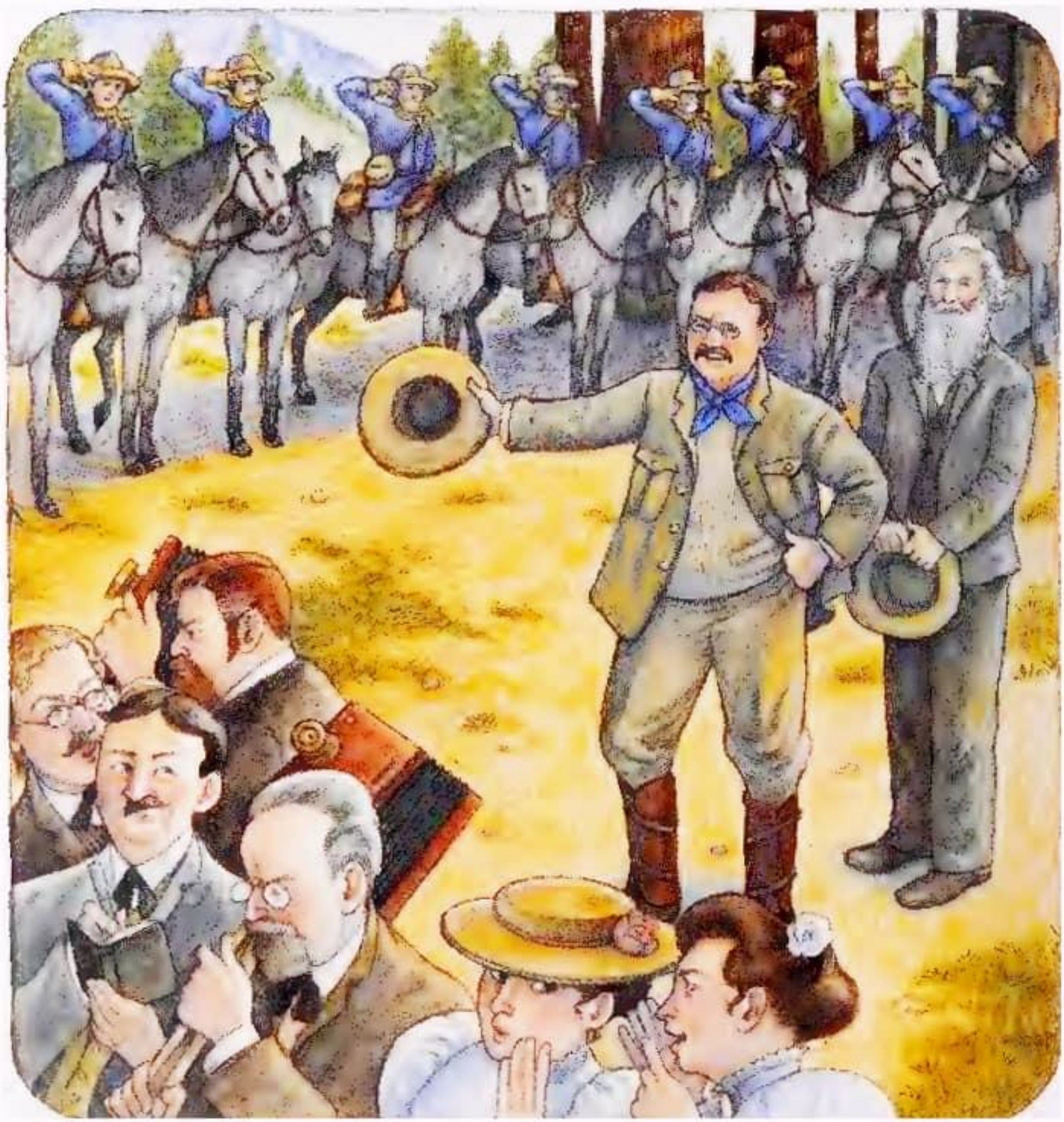

रुझवेल्ट यांनी कॅमेऱ्याकडे पाहून आपले प्रसिद्‌ध स्मितहास्य केले. वार्ताहर 'ग्रिझली जायंट' आणि त्या वनराईतील इतर झाडांबद्‌दल लिहिणार होते. पण त्यांच्याकडे लिहिण्यासारखे दुसरे काहीच नव्हते, कारण राष्ट्राध्यक्षांनी त्यांना भेट देण्याची कोणतीही योजना आखली नव्हती!

अध्यक्षांनी जाहीर केले, "मी जॉन मुइरसोबत योसेमाइटला जायला तयार आहे... मी चार दिवस राजकारणापासून पूर्णपणे दूर राहीन..." आपला मुद्‌दा अधोरेखित करण्यासाठी त्यांनी एका हाताची मूठ दुसऱ्या हाताच्या तळव्यावर आपटली.

लोक हताश होऊन ओरडले. पण राष्ट्राच्या खंबीर नेत्याशी कोणीही वाद घातला नाही. राष्ट्रपतींनी पत्रकारांना निरोप दिला. मान्यवर आपापल्या गाड्यामध्ये बसले, राष्ट्रपतींना सलामी दिली आणि निघून गेले.

अखेरीस, राष्ट्रपतींनी सिक्रेट सर्व्हिसच्या अंगरक्षकांना दूर राहण्याचा आदेश दिला. घोड्यांच्या टापांचा खणखणाट झाला, चामड्याच्या पट्ट्यांचा करकर आवाज आला. राष्ट्रपती शहराच्या वळणदार वाटेने खाली उतरणाऱ्या प्रत्येकाकडे पाहत होते.

माल वाहून नेणाऱ्या खेचरांजवळ तीन माणसे उभी होती. त्यांच्यावर सरकारी रेंजर चार्ली लायडिंगची करडी नजर होती. चार्लीचे कुटुंब योसेमाइट व्हॅलीमध्ये एक हॉटेल चालवत असे. ते आयुष्यभर तिथेच राहिले आणि काम केले होते. या कॅम्पिंग सहलीची व्यवस्था करण्यासाठी तोच सर्वात योग्य व्यक्ती होता.

शेकडो वर्षे जुनी सिक्वोयाची झाडे रुझवेल्टच्या भोवती होती. त्याने हात पुढे करून 'ग्रिझली जायंट'च्या सालीला स्पर्श केला. ती साल स्पंजसारखी मऊ लागली. त्या झाडाच्या वाकड्या-तिकड्या फांद्या आकाशाकडे उंच गेल्या होत्या, इतक्या जड की दुपारच्या जोरदार वाऱ्यानेही त्या डगमगत नव्हत्या.

जंगलात एक खार किलबिलाटली. मग एक पक्षी गाऊ लागला. योसेमाइटकडे पक्ष्यांना आकर्षित करण्याच्या आशेने अध्यक्षांनी शिट्टी वाजवली.

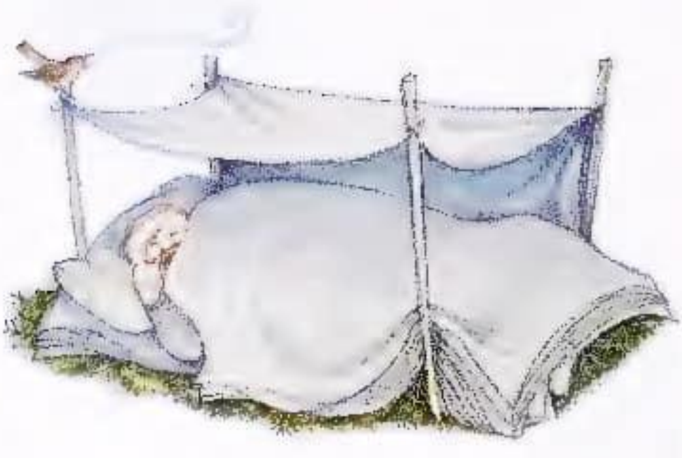

झाडाच्या फांदीवरून एक रॉबिन (नारंगी-लाल छाती असलेला एक लहान पक्षी) जमिनीवर उतरला आणि चोच मारू लागला.

रुझवेल्टने आपली खिशातील वही बाहेर काढली, जी ते नेहमी सोबत बाळगत असत. त्यांनी त्यावर लिहिले, "योसेमाइटचे रान, मे १९०३, रॉबिन."

मग त्यांनी डोंगराची ताजी हवा आत घेतली. "आता खरी मजा येईल!" ते ओरडले. "मुलांनो, चला आग पेटवूया!"

दुसऱ्या दिवशी सकाळी जेव्हा रुझवेल्ट जागे झाले, तेव्हा त्यांनी हर्मिट थ्रशला (एकटा राहणारा, मध्यम आकाराचा, मधुर गाणारा पक्षी) ओळखले. तो त्यांच्या आवडत्या पक्ष्यांपैकी एक होता.

अध्यक्षांना भूक लागली होती. त्यांनी चार्लीच्या हातातून तवा हिसकावून घेतला आणि लवकरच तळलेल्या बेकनचा सुगंध जंगलात दरवळू लागला. त्यांनी बेकनच्या शेजारी सहा अंडी शिजवली.

व्हाइट हाऊसच्या स्वयंपाक्यांपासून दूर असल्याचा आनंद घेत त्याने पोटभर नाश्ता केला, कारण ते स्वयंपाकी नेहमी त्याच्या जेवणाची काळजी करत असत.

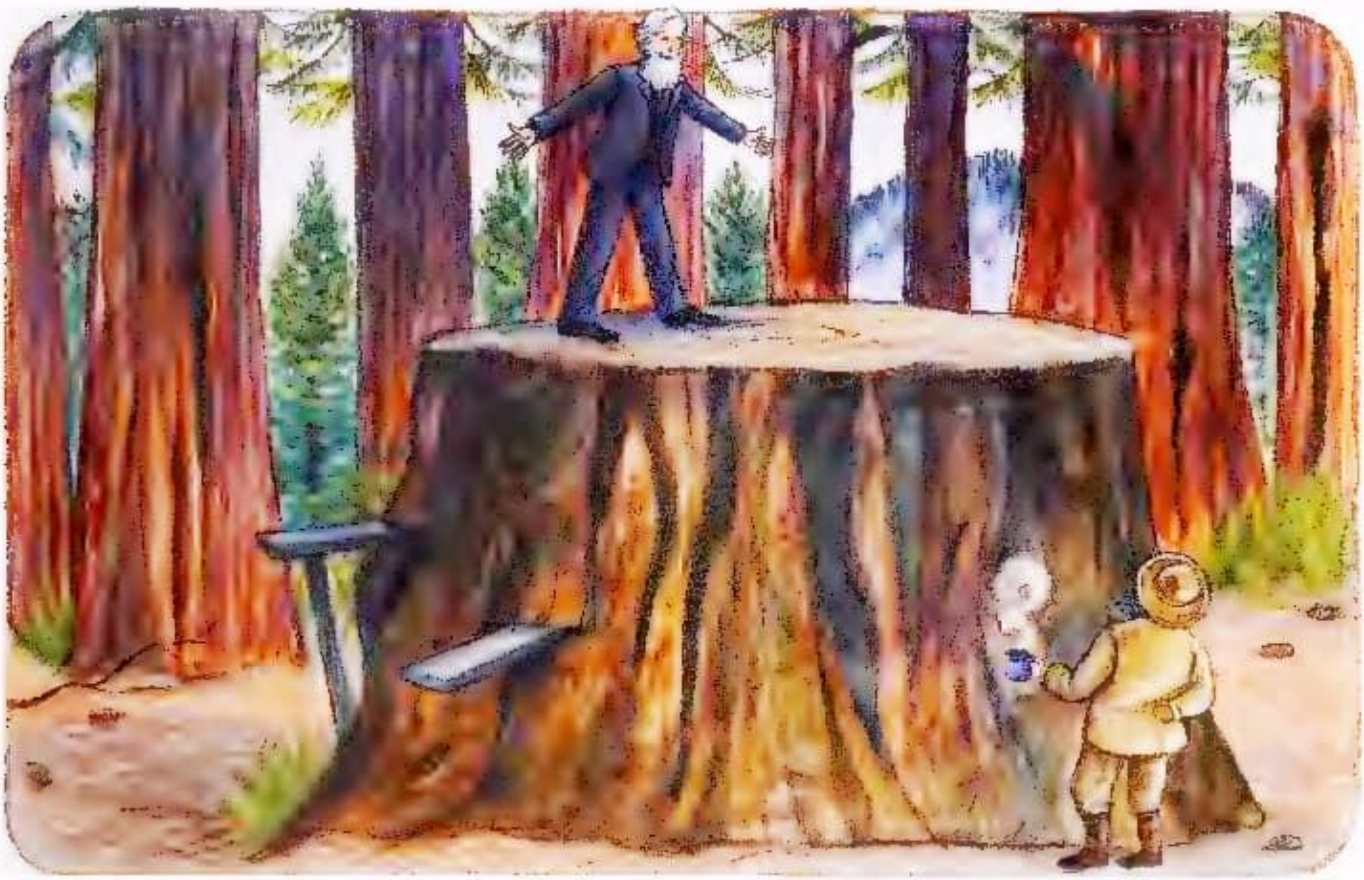

पावाचा एक तुकडा कुरतडत असताना, जॉन म्युरने सिक्वोया झाडाचा एक शंकू उचलला. त्याने तो हलवला. बर्फाच्या कणांपेक्षाही लहान असलेल्या त्याच्या चिमुकल्या गडद बिया विखुरल्या आणि खाली पडल्या. म्युरने स्पष्ट केले की, सुमारे दोन हजार वर्षांपूर्वी अशाच एका बीपासून 'ग्रिझली जायंट'चा जन्म झाला होता. त्या वनराईतील इतर झाडेही जवळपास तितकीच जुनी, अनेक शेकडो वर्षे जुनी होती. म्युरने पुढे सांगितले की, सिक्वोयाची झाडे सिएरा नेवाडाच्या पश्चिम उतारावर वाढतात, पण जगात इतरत्र कुठेही आढळत नाहीत.

आश्चर्याने रुझवेल्टचे डोळे विस्फारले.

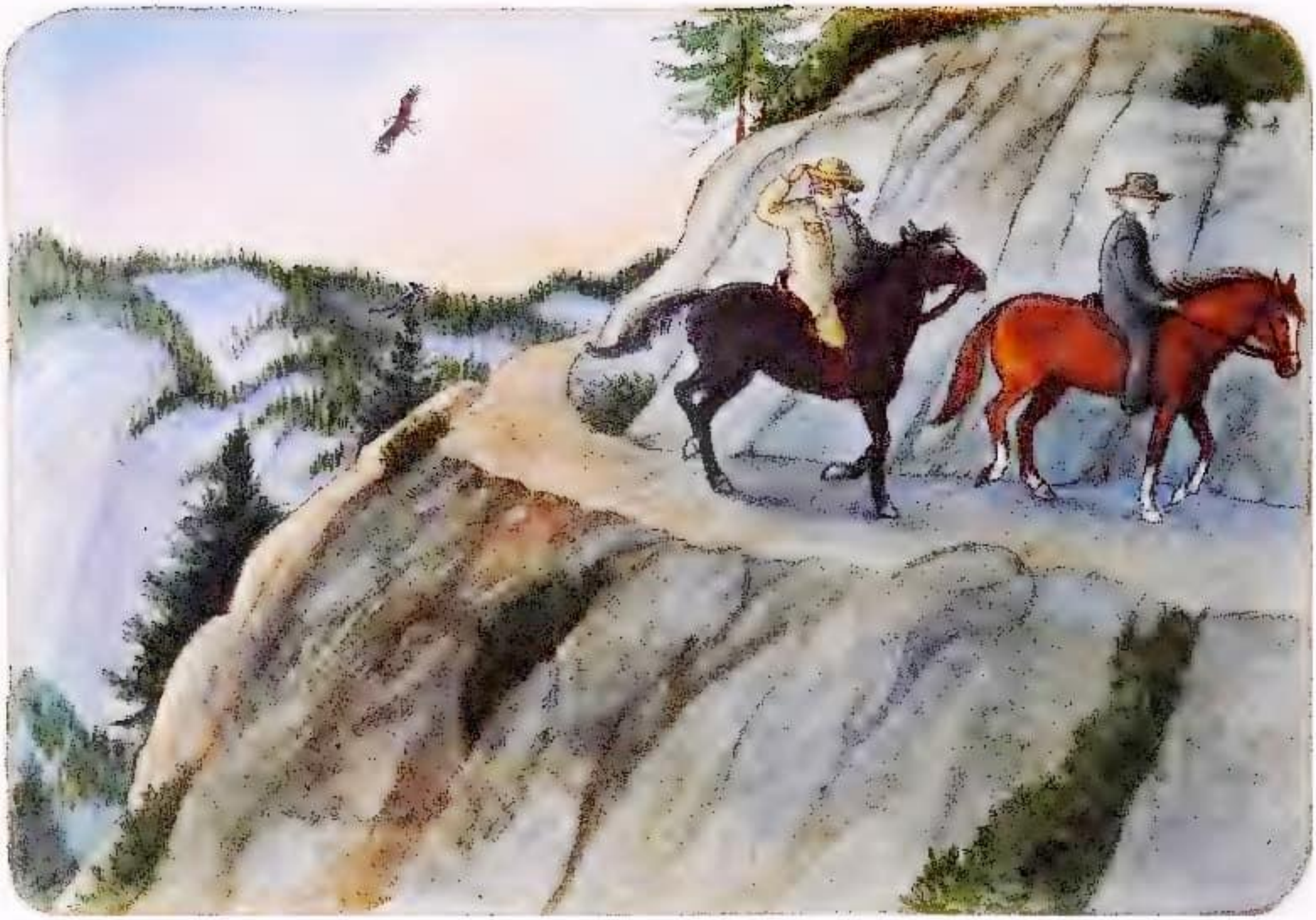
रुझवेल्टला वाटले की तो बुंधा इतका रुंद होता की त्यावर डझनहून अधिक लोक सहज उभे राहू शकत होते. म्युरने मोठ्याने सांगितले की ते झाड तोडायला कित्येक दिवस लागले होते. जेव्हा ते धपकन जमिनीवर पडले, तेव्हा त्याचे तुकडे तुकडे झाले. खरे तर, सेक्वॉइयाचे लाकूड कुंपण बनवण्याव्यतिरिक्त इतर कोणत्याही कामाचे नाही. तरीही, लाकूडतोडे ते तोडण्यास अजूनही नकार देतात.

शतकानुशतके वाढत असलेले झाड कोणी कसे तोडू शकते? आणि तेही कुंपण बांधण्यासाठी? जर हे असेच चालू राहिले, तर भावी पिढ्यांना पुन्हा कधीही सिक्वोयाचे झाड दिसणार नाही.

त्यांना श्री. मुइर यांच्याशी वन संवर्धनाबद्दल बोलावे लागणार होते. पण आता पुढे जाण्याची वेळ झाली होती. राष्ट्रपतींनी त्यांच्या आवडीप्रमाणेच, कडक आणि गरम कॉफीचा शेवटचा कप प्यायला

तो त्या अरुंद वाटेवरून जात असताना त्याचा घोडा खिंकाळत होता आणि डावी-उजवीकडे हेलकावे खात होता. राष्ट्राध्यक्षांनी मागे वळून पाहिले. कोणी त्यांचा पाठलाग करत होते का? ते त्यांच्या सिक्रेट सर्व्हिस अंगरक्षकांच्या दक्ष नजरेतून खरोखरच निसटले होते का?

तासांनंतर, ते दोघे ग्लेशियर पॉईंटवर पोहोचले, जे एक भव्य दृश्य होते. जेव्हा ते आणि मुइर हिमनदीवर लटकलेल्या एका कड्याच्या टोकावर पोहोचले, तेव्हा वावटळीच्या वाऱ्याने राष्ट्राध्यक्षांची टोपी उडवून नेण्याचा प्रयत्न केला.

त्यांच्या खाली तीन हजार फूट खोल योसेमाइट दरी पसरलेली होती. त्या दरीच्या हिरव्यागार जमिनीवरून फिरणारी राखाडी-निळी मर्सिड नदी वाहत होती.

दरीला खडकांच्या भिंतीने वेढले होते, ज्यात ठिकठिकाणी धबधबे होते. म्युरने योसेमिटीच्या वाफाळणाऱ्या वरच्या आणि खालच्या धबधब्यांकडे, तसेच हाफ डोमच्या सरळ उभ्या कड्याकडे बोट दाखवले. या सर्वांच्या पलीकडे खडबडीत डोंगराळ प्रदेश पसरलेला होता.

रुझवेल्ट निःशब्द झाले, जे ते सहसा कधीच होत नसत.

अचानक, पत्रकार आले आणि त्यांचे लक्ष वेधण्यासाठी 'राष्ट्राध्यक्ष महोदय! राष्ट्राध्यक्ष महोदय!' अशा हाका मारत प्रश्नांचा भडीमार करू लागले. वाऱ्याने त्यांचे शब्द झेलले आणि दूर वाहून नेले. राष्ट्राध्यक्षांचा जबडा अचानक आवळला गेला. ते कुठून आले होते?

पुन्हा एकदा, कॅमेरे घेतलेल्या माणसांनी त्यांना घेरले होते. राष्ट्राध्यक्ष संतापले होते. खूपच संतापले होते. ते आपल्या घोड्याकडे वळले. "मुलांनो, त्यांना माझ्यापासून दूर करा!" यावेळी, आपले सिक्रेट सर्व्हिसचे अंगरक्षक फक्त काही फुटांवरच पाहून रुझवेल्ट यांना आनंद झाला. लोकांच्या घोळक्यात तो आपला प्रवास कसा पुढे चालू ठेवणार होता?

सूर्यास्ताच्या वेळी, म्युरने कॅम्पिंगसाठी एक नवीन जागा निवडली. राष्ट्राध्यक्षांनी एक कुऱ्हाड उचलली, लाकडे तोडली आणि स्वतःच आग पेटवली. लाकडे तोडताना त्यांच्या कपाळावरून घाम टपकत होता. लवकरच अंधारात आग भडकली. पुन्हा एकदा, रुझवेल्टने चार्लीकडून तवा हिसकावून घेतला.

अध्यक्ष बीफ पॅटी आणि भाजलेले बटाटे खात असताना, मुइर यांनी "डोंगरांमधील प्रत्येक वनराई, प्रत्येक जंगलाला सरकारी संरक्षण" देण्याबद्दल सांगितले. मुइर यांनी रुझवेल्ट यांना मारिपोसा येथील जायंट सेक्वोया वनराई आणि इतर ठिकाणांसाठी जमीन वाटप करण्याचा आग्रह केला, ज्यात सरकारी मालकीच्या योसेमाइट व्हॅलीचाही समावेश होता

निसर्गाच्या संवर्धनाच्या महत्त्वाविषयी इतक्या प्रभावीपणे, इतक्या प्रभावीपणे बोलणारा माणूस रूझवेल्ट यांना यापूर्वी कधीही भेटला नव्हता. त्यांना वाटले की मूर हे शब्दांनी जगतात, अन्नाने नाही. ते लक्षपूर्वक ऐकत होते. अचानक, वरच्या झाडांमधून एक आवाज आला. ते दचकले. तो एखादा अंगरक्षक तर नसेल ना? मग ते हळूच हसले. राष्ट्राध्यक्षांनी आपल्या खिशातील वहीत लिहिले, "घुबड!"

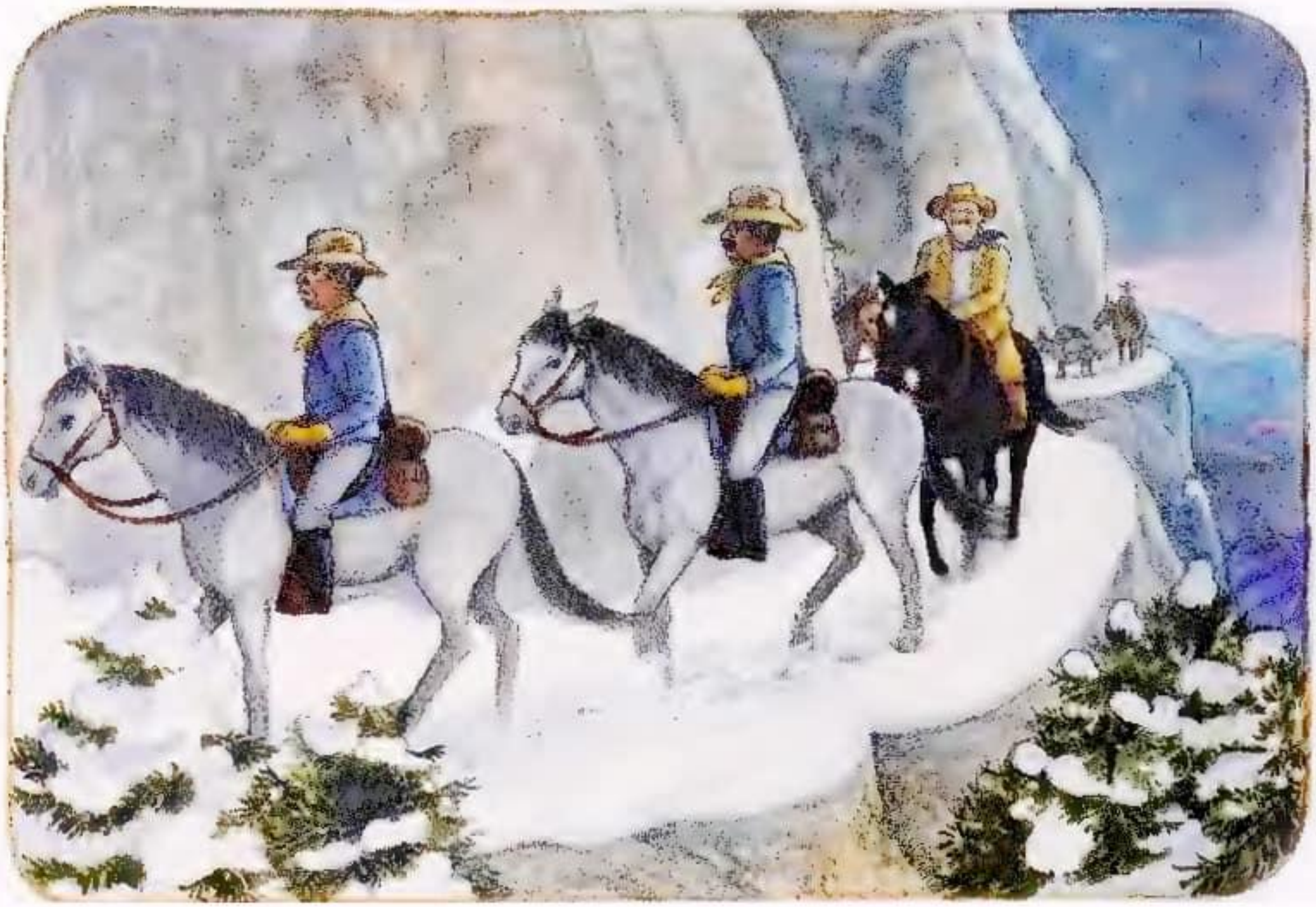

सकाळपर्यंत त्यांच्यावर चार-पाच इंच बर्फ साचले होते.

"हे तर त्याहूनही अद्भुत आहे! मी हे चुकवूच शकलो नसतो," आपल्या ब्लँकेटवरून बर्फ झटकत अध्यक्ष म्हणाले. त्यांनी शेकोटीत दाढी केली, आपल्या मिशांना आकार दिला आणि त्यांना वॅक्स लावले.

त्या दिवशी सकाळी ते उंच ग्रॅनाइटच्या भिंतींच्या बाजूने एका अरुंद वाटेवरून चालत गेले. दुपारच्या उत्तरार्धात, धुळीने माखलेले ते सर्वजण योसेमाइट व्हिलेजमध्ये पोहोचले, जे तंबू आणि लाकडी इमारतींचा एक समूह होता.

वाट पाहणाऱ्या जमावाने राष्ट्रपतींचे जोरदार स्वागत केले. त्यांच्याशी हस्तांदोलन करण्याच्या आशेने लोक पुढे धावले. राष्ट्रपती घोड्यावरून उतरले.

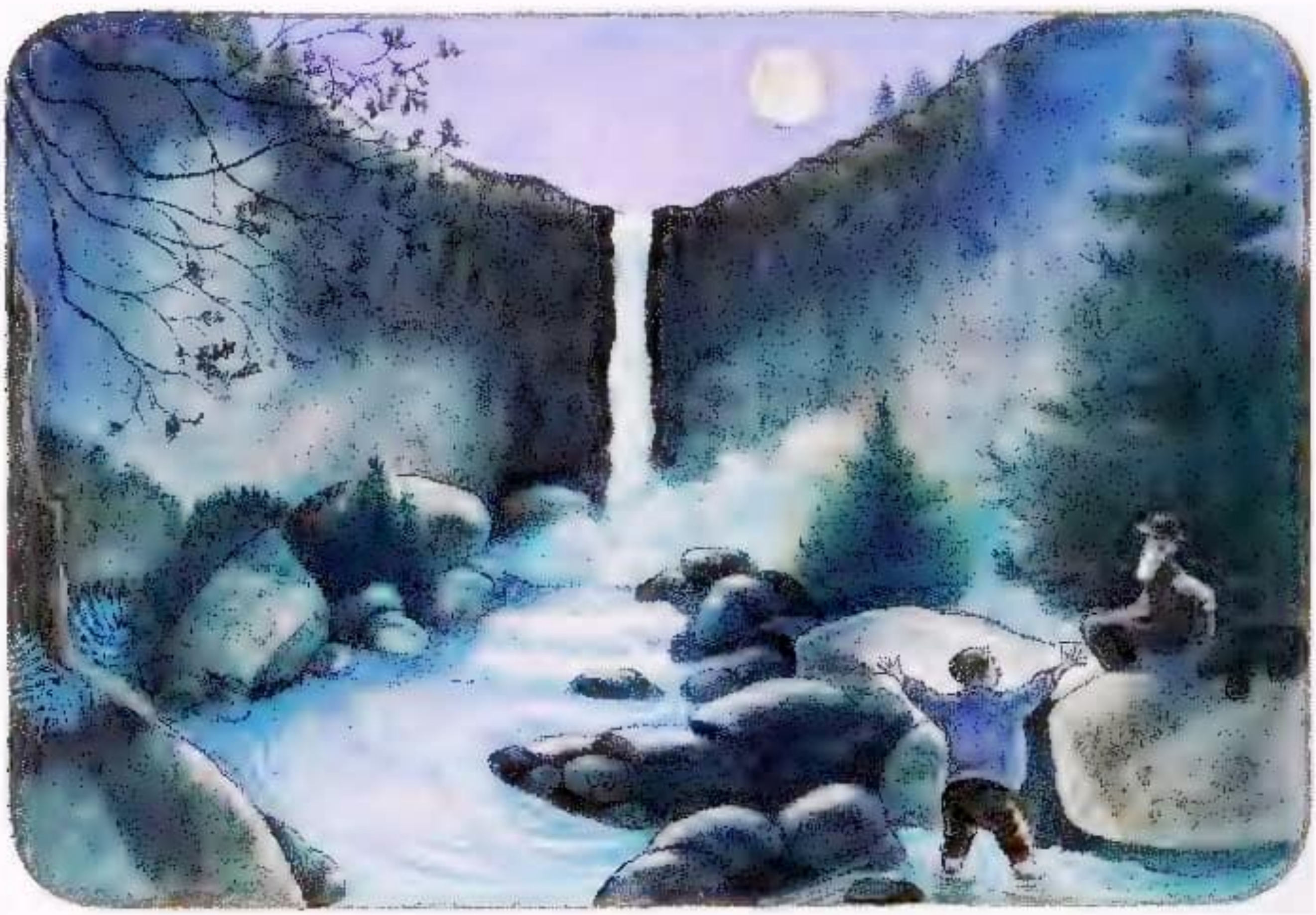
मिस्टर म्युर हिमवादळातही गाढ झोपलो. तो माझ्या आयुष्यातील सर्वात अद्भुत दिवस होता! एक असा दिवस जो मी नेहमी लक्षात ठेवेन. जरा कल्पना करा, काल मी कुठे होतो—तिथे," त्याने हात वर करून ग्लेशियर पॉईंटकडे बोट दाखवले—"पाईन आणि सिल्व्हर ओकच्या झाडांमध्ये... तंबूशिवाय!"

अध्यक्षांनी आपली टोपी हलवली, " आता मी आणि मिस्टर मुइर ब्राइडलव्हेल धबधब्याजवळ आमचा तंबू लावू." असे म्हणून ते घोड्यावर स्वार झाले. घोड्याने अचानक मागचे पाय उचलले आणि आपले पुढचे पाय हवेत उंचावले. चार्लीने पटकन गर्दीला मागे ढकलले.

शेपटी हलवत खेचरे छावणीजवळ उभी होती. सूर्यास्तानंतर हवा थंड झाली होती. अचानक, एक खेचर खिंकाळले. फांद्या करकरल्या. चार्लीला वाटले की कोणीतरी त्यांचा पाठलाग करत आले आहे. म्हणून तो अंधारात नाहीसा झाला. त्याने थोड्या अंतरावर वाट पाहणाऱ्या चाहत्यांना समजावून सांगितले की राष्ट्राध्यक्ष थकले आहेत आणि त्यांनी परत फिरावे. "ते परत फिरले, काही जण शांतपणे, जेणेकरून राष्ट्राध्यक्षांना त्रास होऊ नये," असे चार्लीने नंतर रुझवेल्टला सांगितले.

जेव्हा आकाशात चंद्र उगवला, तेव्हा राष्ट्राध्यक्षांनी आपले बूट काढले, आपली पॅन्ट वर दुमडली आणि बर्फाळ प्रवाहातून चालत गेले. रुझवेल्ट म्युरला म्हणाले, "शाळेतून बाहेर पडणाऱ्या मुलासारखा आनंदी."

पाने आणि पाइनच्या फांद्यांपासून बनवलेल्या आपल्या बिछान्यांवर पहुडलेले ते दोघे नैसर्गिक संसाधनांच्या अपव्ययावर चर्चा करत राहिले. यावेळी, राष्ट्राध्यक्षांनी बहुतेक करून म्युरचेच ऐकले. देशाच्या नैसर्गिक संसाधनांचे संरक्षण करणे अत्यावश्यक आहे, याम्युरच्या सूचनेचा त्यांनी आदर केला.

वर, एल कॅप्टन (तो प्रचंड ग्रॅनाइट खडक) रात्रीच्या प्रकाशात चमकत होता. मर्सिड नदी संथपणे वाहत होती ; ब्रायडलव्हेल धबधबा गर्जना करत होता. रात्र झाली होती. रुझवेल्ट थकले होते. "शुभ रात्री, मुलांनो!" ते म्हणाले. मग ते आपल्या घोंगडीत शिरले आणि लगेच झोपी गेले. ही सलग तिसरी रात्र होती जेव्हा ते घोरत होते.

पण लवकरच दरीवर सूर्यप्रकाश पडला. राष्ट्रपतींच्या घोडागाडीतून त्यांचा शासकीय ताफा आला.

"ते अप्रतिम होतं!" जॉन म्युर यांच्याशी हस्तांदोलन करत अध्यक्ष म्हणाले. "माझ्या आयुष्यातील हा सर्वोत्तम काळ होता."

ते आपल्या गाडीत बसले आणि म्युरला वाकून म्हणाले, "अच्छा, जॉन. वॉशिंग्टनमध्ये येऊन मला भेट."

मग त्यांनी जॉनला जवळ बोलावले. "धीर धर, माझ्या लांबलचक भाषणांदरम्यान काँग्रेसला झोप येते. पण मी वचन देतो की त्यांना जागे करीन."

'हे किती जादुई ठिकाण आहे.' योसेमाइटला येऊ शकल्याचा त्यांना आनंद झाला होता. जॉन म्युर यांच्यासोबत कॅम्पिंग केल्यावर त्यांना नवचैतन्य मिळाल्यासारखे वाटले. वॉशिंग्टनला परतल्यावर रूझवेल्ट 'निसर्गातील काही चांगल्या गोष्टींचा' आनंद घेऊ शकतील, असे त्या वृद्ध निसर्गशास्त्रज्ञाने सांगितले.

त्यांची गाडी दरीतून फिरत असताना, रुझवेल्ट यांनी सर्व दिशांना पाहिले.

त्यांना त्यांच्या सर्व आठवणींचा आस्वाद घ्यायचा होता – हाफ डोम, हिमनदीच्या खडकांवर पडणारा सूर्यप्रकाश, योसेमाइटचे खळाळणारे धबधबे, चरत असलेली हरणे आणि योसेमाइटच्या शेकोटीचा सुगंध. मग, हाताच्या एका इशाऱ्याने त्याने योसेमाइटला निरोप दिला.

काही क्षणांतच ते धुळीच्या लोटात नाहीसे झाले.

कथेतील मुख्य पात्रे

थिओडोर रुझवेल्ट

१८५८ मध्ये न्यूयॉर्क शहरात जन्मलेल्या थिओडोर रुझवेल्ट यांना लहानपणी तीव्र दम्याचा त्रास होता. त्यांना वाचनाची आवड आणि नैसर्गिक विज्ञानात सखोल रुची निर्माण झाली. त्यांनी पक्ष्यांची घरटी, शिंपले आणि इतर वस्तू गोळा करण्यास सुरुवात केली. त्यांच्या संग्रहातील हजारो वस्तू, ज्यात संपूर्ण सांगाडे आणि कातड्यांचा समावेश होता, त्यांच्या कौटुंबिक घराच्या चौथ्या मजल्यावर असलेल्या 'रुझवेल्ट नैसर्गिक इतिहास संग्रहालया'चा भाग बनल्या. नंतर त्यांनी आपला संग्रह 'अमेरिकन नैसर्गिक इतिहास संग्रहालया'ला दान केला.

टेडीची आवडती पुस्तके प्राणी आणि पक्ष्यांबद्दल होती. त्याला आपल्या कुटुंबासोबत ॲडिरॉन्डॅक्स (ईशान्य न्यूयॉर्कमधील एक संरक्षित पर्वतरांग) आणि नंतर मेनला प्रवास करायला खूप आवडायचे. लहानपणी आणि प्रौढपणीही त्याला जगभरातील प्राण्यांची शिकार करायला आवडायचे. हार्वर्ड कॉलेजमध्ये शिकत असताना, त्याने नैसर्गिक इतिहासाचा अभ्यास केला आणि 'नॅटल ऑर्निथोलॉजिकल क्लब'मध्ये प्रवेश घेतला. तरुणपणीसुद्धा, निसर्गावर त्याचे अथांग प्रेम असल्यामुळे

१८८४ मध्ये आपल्या पहिल्या पत्नीच्या मृत्यूनंतर, रुझवेल्ट डकोटा टेरिटरीमधील आपल्या मोठ्या रांचवर स्थायिक झाले, जिथे ते आपले दिवस घराबाहेर घालवत असत. १९७८ मध्ये, या रांचच्या सत्तर हजार एकर जमिनीसह, तेथील त्यांचे पहिले घर, माल्टीज क्रॉस केबिन, थिओडोर रुझवेल्ट राष्ट्रीय उद्यानाचा भाग बनले.

१८८७ मध्ये, रुझवेल्ट यांनी 'बून अँड क्रॉकेट' या शिकाऱ्यांच्या संवर्धन संस्थेची स्थापना करण्यास मदत केली. या संस्थेचा उद्देश नैसर्गिक जगाचे जतन करणे हा होता. रुझवेल्ट यांनी जगभरातील आपल्या शिकारीच्या अनुभवांबद्दल तीन पुस्तके लिहिली. रुझवेल्ट यांनी नंतर लिहिले: "जसजसे वन्य प्राण्यांचे संवर्धन अधिकाधिक आवश्यक होत आहे, तसतसे आपण अशी आशा केली पाहिजे की कॅमेरा बंदुकीची जागा घेईल."

न्यूयॉर्क शहरात अनेक सार्वजनिक पदे भूषवली. त्यानंतर ते न्यूयॉर्कचे गव्हर्नर झाले. पुढे ते अमेरिकेचे उपराष्ट्रपती म्हणून निवडून आले. १९०१ मध्ये जेव्हा राष्ट्राध्यक्ष विल्यम मॅकिन्ले यांची हत्या झाली, तेव्हा थिओडोर रुझवेल्ट यांनी वयाच्या ४२ व्या वर्षी राष्ट्राध्यक्षपदाची शपथ घेतली. ते न्यूयॉर्कमधील ऑयस्टर बे येथील सागामो हिल्समधील आपल्या घरातून, आपली दुसरी पत्नी एडिथ आणि त्यांच्या मुलांसोबत नवीन ठिकाणी राहू लागले.

चलनाच्या समस्येशी मुकाबला करण्यासाठी १८६५ मध्ये स्थापन झालेल्या सिक्रेट सर्व्हिसची पुनर्रचना करण्यात आली. १९०२ मध्ये, राष्ट्रपतींच्या संरक्षणाची जबाबदारी तिच्याकडे सोपवण्यात आली.

जॉन मुइर

१८३८ मध्ये स्कॉटलंडमध्ये जन्म झाला. वयाच्या अकराव्या वर्षी ते आपल्या कुटुंबासह अमेरिकेत स्थलांतरित झाले. विस्कॉन्सिनमधील पोर्टेज येथील कौटुंबिक शेतावर, लहान जॉन जंगलातील पक्ष्यांची गाणी ऐकत असे. तसेच, तो "निसर्गाचा आनंद आणि स्वातंत्र्य" अनुभवण्यासाठीही वेळ काढत असे. तलावात बेडकांना पोहताना पाहून, तो स्वतःहून पोहायला शिकला आणि पाण्याखालील जगाचा अभ्यास कसा करायचा हे देखील त्याने शोधून काढले. रात्रीच्या वेळी, जॉन नवीन गोष्टींचा शोध लावण्यात वेळ घालवत असे. या शोधांमध्ये एका अशा पलंगाचा समावेश होता, जो उठण्याची वेळ झाल्यावर त्याला पलंगावरून खाली पाडत असे.

नंतर जॉन "कुठेही सापडेल अशा कोणत्याही निर्जन जागेचा शोध घेण्याच्या" उद्देशाने घर सोडून गेला. तो त्याच्या तिसाव्या वाढदिवसाच्या काही काळ आधी कॅलिफोर्नियाला पोहोचला. त्याला शहरे आवडत नसल्यामुळे, त्याने सॅन फ्रान्सिस्को सोडले आणि तो पूर्वेकडे प्रवास करत अखेर सिएरा नेवाडातील योसेमाइट व्हॅलीमध्ये पोहोचला!

तिथे, म्युर अनेकदा दिवस किंवा आठवडे एकटेच डोंगरांमध्ये भटकंती करत असत. रात्री ते ओढ्याजवळच्या खडकावर किंवा झाडाच्या पोकळ खोडात झोपत असे. असे करत असताना, "आम्ही एका अनोळखी शाळेत होतो," असे त्यांनी नंतर लिहिले. "निसर्ग आमच्याकडे वाहत येत होता, आम्हाला मोहवत होता, शिकवत होता, त्याचे जिवंत धडे देत होता..."

तो कॅलिफोर्नियातील आपल्या रांचवरून मासिकांसाठी लेख लिहित असे, जिथे तो आपली पत्नी लुई आणि दोन मुलींसोबत राहत असे. तो शेती करत असे आणि वन संवर्धनाच्या गरजेबद्दल लिहित असे. त्याच्या सततच्या लेखनामुळे त्याला जगभर प्रसिद्धी मिळाली.

त्याच्या आयुष्यातील सर्वात आनंदाचा दिवस तो होता, जेव्हा त्याने आपल्या मित्रांसोबत सिएरा क्लबची स्थापना केली. जॉन त्याची पहिला अध्यक्ष म्हणून निवडला गेला. पुढे हा क्लब पाश्चात्य जगातील सर्वात प्रभावशाली आणि शक्तिशाली पर्यावरण संरक्षण गट बनला.

स्टेज

योसेमाइट राष्ट्रीय उद्यान ही कॅलिफोर्नियाची सर्वात खडबडीत पर्वतरांग आहे. ते सॅन फ्रान्सिस्कोच्या पूर्वेला सुमारे दोनशे मैल अंतरावर वसलेले आहे. आज, हे उद्यान बाराशे चौरस मैल क्षेत्रात पसरलेले आहे. योसेमाइट दरी सात मैल लांब आणि काही ठिकाणी एक मैल रुंद आहे. लाखो वर्षांपूर्वी खडकांना कोरणाऱ्या संथ गतीने वाहणाऱ्या हिमनद्यांमुळे तिची निर्मिती झाली. जॉन म्युर यांच्या शब्दांत, "मी वाचलेल्या स्वर्गाच्या वर्णनांपैकी एकही वर्णन याच्या (योसेमाइटच्या) निम्मेही सुंदर नाही." येथे विस्तीर्ण गवताळ प्रदेश, उंच कडे, दगडी घुमट, वेगाने वाहणाऱ्या नद्या, धबधबे, हिमनद्या आणि बरेच काही आहे.

मारिपोसा जायंट सेकोया ग्रोव्ह, योसेमाइट पार्कच्या दक्षिण टोकाला असलेल्या या ठिकाणी अंदाजे पाचशे सिक्वोयाची झाडे आहेत, जी जगातील सर्वात मोठ्या जिवंत प्रजातींपैकी काही आहेत. यापैकी सर्वात जुने झाड म्हणजे 'ग्रिझली जायंट', जे जगातील सर्वात मोठे सिक्वोयाचे झाड असून ते अजूनही अविरतपणे वाढत आहे!

